

# KRAJSKÁ HYGIENICKÁ STANICE Ústeckého kraje

se sídlem v Ústí nad Labem

400 01 ÚSTÍ NAD LABEM, MOSKEVSKÁ 15, P. O. Box 78

---

## **Pertuse (dávivý kašel, černý kašel) – informace pro rodiče a školu**

Pertuse, známá také jako černý kašel, je infekční onemocnění způsobené bakterií *Bordetella pertussis*. Výskyt pertuse byl v důsledku rozsáhlého očkovacího programu, který probíhá již od roku 1958, velice nízký. Nyní zaznamenáváme v České republice výrazně vyšší výskyt tohoto onemocnění, které může způsobit závažné komplikace, zejména u nedostatečně očkovaných jedinců.

### **Jakým způsobem se onemocnění přenáší?**

K přenosu dochází zejména kapénkami, vznikajícími při kašli, kýčání, mluvení. K rozvoji onemocnění dochází za 7 až 21 dní po nakažení. Nakažlivost je vysoká, začíná již ve stádiu prvních příznaků, které jsou shodné s příznaky běžného respiračního onemocnění a trvá min. 5 dní od zahájení antibiotické léčby, u neléčených případů až tři týdny.

### **Kdy zejména myslet na onemocnění černým kašlem?**

Na onemocnění černým kašlem je třeba myslet v případě kašle, trvajících minimálně 2 týdny který provází:

- příznaky nachlazení s teplotou, rýmou, bolestí v krku, případně zánětem spojivek
- záchvaty kašle
- kokrhavý kašel
- nevolnost až zvracení následující po kašli

U očkovaných osob je průběh onemocnění mírnější a příznaky nemusí být zcela vyjádřené. V největším riziku závažného průběhu onemocnění jsou neočkovaní novorozenci a dále děti do pěti let, zejména s neúplným očkováním.

### **Jakým způsobem se onemocnění potvrdí?**

Onemocnění potvrdí ošetřující lékař na základě jeho projevů a laboratorních vyšetření. Nejrychlejší způsob potvrzení spočívá v laboratorním vyšetření výtěru z nosohltanu nebo výplachu dutiny ústní (kloktáním) metodou PCR – přímým průkazem bordetel na sliznici dýchacích cest. Další možností je průkaz protilátek z krve, kde jsou ovšem potřeba dva odběry v odstupu alespoň dvou týdnů.

### **Jakým způsobem se onemocnění léčí?**

Léčba onemocnění pertusí patří do rukou lékaře a spočívá v podání antibiotik. Je potřeba upozornit, že u déle trvajících onemocnění může přetrvávat i po celou dobu léčby antibiotiky přetrvávat. Léčba trvá zpravidla 7 dní, po jejím ukončení by měla být nakažlivost minimalizována. Ošetřující lékař může také v nutných případech rozhodnout o preventivním podání antibiotik u osoby, která byla v kontaktu s onemocněním.

## **Jakým způsobem lze onemocnění předcházet?**

Základním preventivním opatřením je očkování dětí celkem 5 ti dávkami kombinované očkovací látky ve věku 0–1, 5 a 10 let. Následná odolnost proti tomuto onemocnění není bohužel trvalá a s postupem času dochází k tzv. vyvanutí imunity. Očkovat se proto doporučuje i v dospělosti – kombinovanou očkovací látkou podanou v rámci přeočkování proti tetanu. Pro zajištění ochrany novorozenců, kteří ještě nemohou být očkovaní a zároveň jsou v riziku nejzávažnějšího průběhu, se doporučujeme očkování těhotným ženám a osobám v jejich blízkém okolí.

Mezi základní opatření patří také dodržování hygienických zásad, jako je časté mytí rukou, časté větrání pobytových místností (školních tříd, pracovních prostor), omezení kontaktu s osobami, které mají příznaky onemocnění a neprodlené vyhledání lékaře v případě objevení příznaků. Při výskytu onemocnění ve školním zařízení je vhodné omezit vzájemné křížení a slučování kolektivů dle možností školy.

## **Opatření v případě výskytu ve třídě/kolektivu**

V případě výskytu onemocnění v kolektivním zařízení je potřeba, aby všechny osoby, které docházely do tohoto kolektivu a byly v přímém kontaktu s nemocným sledovaly svůj zdravotní stav a **v případě projevů akutního respiračního onemocnění, zejména suchého a dráždivého kašle, zůstaly doma a kontaktovaly svého ošetřujícího lékaře**, který následně provede potřebná vyšetření, včetně laboratorních odběrů k ověření diagnózy onemocnění a rozhodne o zahájení antibiotické léčby. Děti, které se nepodrobily pravidelnému očkování proti tomuto onemocnění, zůstávají k nákaze zcela vnímavé a v nejvyšším riziku onemocnění.

Opatření při výskytu onemocnění v kolektivech vychází z požadavků vyhl. č. 389/2023 Sb. o systému epidemiologické bdělosti pro vybrané onemocnění

V případě potřeby prosím kontaktujte Krajskou hygienickou stanici – příslušné protiepidemické oddělení, tel. spojení na pracoviště v Ústí nad Labem je 477755163, 477755162, email: jindriska.pospisilova@khsusti.cz, lenka.cmugrova@khsusti.cz

MUDr. Eva Patrasová  
ředitelka protiepidemického oddělení  
Krajské hygienické stanice Ústeckého kraje  
se sídlem v Ústí nad Labem